

STORTINGET

Innst. 85 L

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 132 L (2021–2022)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet

Til Stortinget

Sammendrag

Kommunal- og distriktsdepartementet legger i proposisjonen frem forslag til en ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Det pekes i proposisjonen på at bolig er et grunnleggende velferdsgode, og at boligpolitikken er en sentral del av statens velferdspolitik. Trygge og gode boforhold er viktig blant annet for å bekjempe fattigdom og sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge. Det boligsosiale feltet favner bredt og er tverrsektorielt, men lovforankringen av kommunens oppgaver er svak. Regjeringen mener at dagens regelverk ikke er egnet til å realisere det nasjonale målet om at alle skal bo trygt og godt, og at en ny lov vil bidra til et nødvendig løft på det boligsosiale feltet.

Forslaget til ny lov i proposisjonen viderefører plikter kommunen har i dag gjennom medvirkningsansvaret i sosialtjenesteloven § 15 og helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7, men presiserer og til dels skjerper ansvaret. De skjerpede kravene gjelder plikten til å ta boligsosiale hensyn i planleggingen, samt innføring av noe strengere krav til saksbehandlingen.

Det vises i proposisjonen til at formålet med lovforslaget er å få et klarere og mer samlet regelverk på det boligsosiale feltet, som igjen kan gi en høyere målopp-

nåelse i det boligsosiale arbeidet. Et klarere regelverk på det boligsosiale feltet vil kunne bidra til at flere vanskeligstilte får nødvendig hjelp, og at nivået på den boligsosiale bistanden blir mer likeverdig mellom kommuner. Formålsbestemmelsen konkretiserer dette ved å fremme at loven skal forebygge boligsosiale utfordringer, og at de som ikke selv klarer å skaffe seg og beholde en egnet bolig, skal få hjelp.

For å forebygge boligsosiale utfordringer foreslår departementet i proposisjonen å presisere kommunens ansvar for organisering og samordning og å pålegge kommunen å ta boligsosiale hensyn i planlegging. Departementet foreslår også å presisere at kommunen skal samarbeide med andre offentlige aktører som kan bidra i arbeidet for vanskeligstilte på boligmarkedet. Departementet foreslår en plikt for kommunen til å ha en oversikt over behovet for ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet, og at denne oversikten skal inngå som grunnlag for arbeid med kommunens planstrategi. Departementet foreslår også å lovfeste at kommunen skal fastsette overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet i kommuneplanen.

For å hjelpe dem som ikke selv klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig, foreslår departementet en bestemmelse som presiserer at kommunen skal gi individuelt tilpasset bistand til de som er vanskeligstilte på boligmarkedet. Dette er i dag en del av de individuelle bistandsoppgavene som følger av medvirkningsansvaret i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7 og sosialtjenesteloven § 15. Regjeringen er opptatt av å sikre kommunene handlefrihet til å bestemme innretningen på bistanden i det enkelte tilfelle. Det er derfor presisert i forslaget at kommunen etter eget skjønn vurderer hvilken bistand som gis. Samtidig er det viktig at den som er vanskeligstilt på boligmarkedet, kan ha innflytelse på

det tilbudet han eller hun har behov for. Prinsippet om brukermedvirkning, som i dag er lovfestet både i sosialtjenesteloven og i helse- og omsorgstjenesteloven, foreslås videreført. Kommunen skal etter forslaget fatte enkeltvedtak når den avgjør om personer som ber om bistand, oppfyller vilkårene for å få individuelt tilpasset bistand. For å sikre at brukeren får god informasjon om hvilken hjelp han eller hun kan få, foreslås det at hovedinnholdet i bistanden skal fremgå av vedtaket. Departementet foreslår at statsforvalteren skal være klageinstans, slik statsforvalteren allerede er på tilgrensende velferdsområder.

For å utføre sine oppgaver etter lovforslaget som fremmes i denne proposisjonen, må kommunen behandle personopplysninger. For å sikre at kravene i personvernforordningen er oppfylt, foreslår departementet en uttrykkelig hjemmel for kommunens behandling av personopplysninger. Hjemmelen gir kommunen rett til å behandle personopplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven, og adgang for statsforvalteren til å behandle personopplysninger i forbindelse med behandling av eventuelle klager over kommunens vedtak.

Kommunene har behov for å bruke personopplysninger til utarbeidelse av statistikk og analyser for å støtte opp under sitt boligsosiale arbeid. Departementet foreslår derfor å presisere at de personopplysningene kommunene behandler når de utfører oppgaver etter loven, kan brukes til statistiske og analytiske formål.

Det vises i proposisjonen til at det uten opplysninger om den som ber om bistand, ikke vil være mulig for kommunene å utføre de lovpålagte pliktene som foreslås i proposisjonen. Proposisjonen inneholder derfor en generell hjemmel for kommunen til å innhente opplysninger når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven. Taushetsplikt hos det organet som blir bedt om å gi opplysninger, går imidlertid foran den generelle opplysningsplikten som foreslås i denne proposisjonen. Noen taushetsbelagte opplysninger står imidlertid i en særstilling. Departementet mener at det å gi kommunene tilgang til taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret og hos skattemyndighetene er helt nødvendig, og dessuten forholdsmessig, sammenlignet med de ulempene en slik tilgang eventuelt kan tenkes å medføre for enkeltpersoner. I proposisjonen foreslås det derfor spesifikke hjemler for kommunen til å innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret og skattemyndighetene. Dette vil gi kommunen rett til å kreve opplysninger om blant annet inntekt, formue og foreldreansvar.

Medvirkningsansvaret som er fastsatt for kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen i sosialtjenesteloven, skal gjelde som i dag. Departementet foreslår en endring i ordlyden i sosialtjenesteloven § 15, slik at dette kommer tydelig frem. Helse- og omsorgstjenestelo-

ven § 3-7 foreslås opphevet, da den nye loven vil erstatte medvirkningsansvaret etter denne bestemmelsen.

I proposisjonens pkt. 2 gis en omtale av bakgrunnen for lovforslaget. Det vises til behovet for styrket lovforankring på det boligsosiale feltet, det pekes på oppfølgingen av bærekraftsmålene, og det pekes på tiltak som kan hindre diskriminering. I det samme punktet omtales to anmodningsvedtak fra 2020–2021 om botilbud og boforhold. Det vises videre til at forslaget om en ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet har vært sendt på høring, med en tilleggshøring om hjemler for behandling av personopplysninger.

I proposisjonens pkt. 3 gis en omtale av det boligsosiale feltet, om utviklingen av den boligsosiale politikken, om boligsosialt arbeid og om offentlige aktørers roller og ansvar.

I proposisjonens punkt 4 gis en omtale av menneskerettslige forpliktelser som knytter seg til retten til bolig. Det gis en omtale av FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, om FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne, FNs barnekonvensjon og Den reviderte europeiske sosialpakt.

I proposisjonens pkt. 5 gis en omtale av gjeldende rett. Sosialtjenesteloven og midlertidig botilbud og varige botilbud omtales, og helse- og omsorgstjenesteloven og bolig tilrettelagt for heldøgns tjenester og varige tilbud omtales.

I proposisjonens pkt. 6 gis en omtale av forslaget om en egen lov på det boligsosiale området, og departementet konstaterer at det er bred støtte til å innføre en lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale området.

I proposisjonens pkt. 7 omtales lovens formål.

I proposisjonens pkt. 8 gis en omtale av virkeområdet og ansvarlig kommune.

I proposisjonens pkt. 9 gis en omtale av definisjonen av «vanskeligstilt på boligmarkedet».

I proposisjonens pkt. 10 gis en omtale av kommunens ansvar knyttet til organisering og planlegging. I punktet omtales kommunens samordnings- og samarbeidsplikt, kommunens oversikt over boligbehovet og boligsosiale hensyn i planarbeidet.

I proposisjonens pkt. 11 gis en omtale av kommunens plikt til å gi bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet. I punktet omtales rekkevidden av bestemmelsen, nærmere om kommunens bistandsplikt, eksempler på bistand, tilpasset bolig, brukermedvirkning og krav til forsvarlighet.

I proposisjonens pkt. 12, 13 og 14 gis en omtale av saksbehandling, klage og tilsyn.

I proposisjonens pkt. 15 omtales behandling av personopplysninger.

I proposisjonens pkt. 16 gis en omtale av innhenting av opplysninger.

I proposisjonens pkt. 17 gis en omtale av taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret og hos skattemyndighetene.

I proposisjonens pkt. 18 gis en omtale av endringer i andre lover, herunder sosialtjenesteloven, helse- og omsorgstjenesteloven og krisesenterloven.

I proposisjonens pkt. 19 gis en omtale av økonomiske og administrative konsekvenser. Det gis en omtale av konsekvenser for ulike aktører, av kostnader og gevinster og av gjennomføring og oppfølging.

I proposisjonens pkt. 20 finnes merknader til de enkelte bestemmelsene.

Når det gjelder ikrafttredelse, fremgår det av proposisjonen at kommunene må få en viss tid til å forberede seg på de oppgavene loven pålegger dem å utføre.

Komiteens behandling

Komiteen har imøtesett og mottatt skriftlige innspill i saken.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rune Støstad, Siri Gåsemyr Staalesen, Terje Sørvik og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad og Mari Holm Lønseth, fra Senterpartiet, Heidi Greni, Kathrine Kleveland og Kari Mette Prestrud, fra Fremskrittspartiet, Helge André Njåstad og Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til Prop. 132 L (2021–2022) Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet. Komiteen viser til at trygge og gode boforhold er viktig blant annet for å bekjempe fattigdom og sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge. Det boligsosiale feltet favner bredt og er tverrsektorielt, men lovforankringen av kommunens oppgaver er svak. Komiteen viser til at regjeringen mener at dagens regelverk ikke er egnet til å realisere det nasjonale målet om at alle skal bo trygt og godt, og at en ny lov vil bidra til et nødvendig løft på det boligsosiale feltet. Komiteen har invitert til og mottatt skriftlige innspill i saken. Komiteen viser til at formålet med lovforslaget er å få et klarere og mer samlet regelverk på det boligsosiale feltet, som igjen kan gi en høyere måloppnåelse i det boligsosiale arbeidet. Et klarere regelverk på det boligsosiale feltet vil kunne bidra til at flere vanskeligstilte får nødvendig hjelp, og at nivået på den boligsosiale bistanden blir mer likeverdig mellom kommuner. Komiteen viser videre til at forslaget til ny lov i proposisjonen viderefører plikter

kommunen har i dag gjennom medvirkningsansvaret i sosialtjenesteloven § 15 og helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7, men presiserer og til dels skjerper ansvaret. De skjerpede kravene gjelder plikten til å ta boligsosiale hensyn i planleggingen samt innføring av noe strengere krav til saksbehandlingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at forslaget til ny lov om kommunenes boligsosiale ansvar har sin bakgrunn i Solberg-regjeringens nasjonale strategi for sosial boligpolitikk, som ble lagt fram i desember 2020. Disse medlemmer viser til at denne loven var et av tiltakene under mål 4 i strategien: «Tydelige roller, og nødvendig kunnskap og kompetanse».

Disse medlemmer peker på at det særlig er to utfordringer med dagens regelverk. Den første er at det er uklart hvilke forpliktelser kommunene har på det boligsosiale feltet, og den andre er at det er variasjoner i nivået på kommunenes oppfølging av vanskeligstilte på boligmarkedet. Disse medlemmer støtter derfor behovet for å tydeliggjøre regelverket for kommunens plikter og ansvar på det boligsosiale området. Disse medlemmer påpeker likevel at alle kommuner ikke nødvendigvis skal ha de samme tiltakene, men at alle innbyggere skal få et godt boligsosialt tilbud uavhengig av hvilken kommune man bor i. Disse medlemmer mener at kommunene selv kjenner de lokale forhold og tilpasser konkrete tiltak til dette.

Disse medlemmer viser til at antallet bostedsløse nesten ble halvert i perioden 2012–2020. Det betyr at Norge har svært få bostedsløse, men samtidig er det fortsatt over 3 000 mennesker som er bostedsløse, og mange som sliter med å komme inn på boligmarkedet. Disse medlemmer viser videre til at det samtidig var nesten 150 barn uten et fast sted å bo. Disse medlemmer påpeker at det er et politisk ansvar å hjelpe vanskeligstilte med å komme seg inn på boligmarkedet. Disse medlemmer viser til at det er viktig å få på plass hyppigere oversikter over bostedsløshet for bedre å følge utviklingen av antall bostedsløse tett. Disse medlemmer viser til at ustabile boforhold og stadig flytting går ut over barna, som ikke får den tryggheten de trenger i livet. Disse medlemmer viser til at Husbanken spiller en veldig viktig rolle for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Disse medlemmer viser videre til at under Solberg-regjeringen fikk over 50 000 mennesker til sammen 50 mrd. kroner i startlån fra Husbanken, noe som har bidratt til en mer stabil hverdag for mange personer og familier.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, viser til Husbankens statistikk over startlån. Den viser at nesten 4 000 færre husstander fikk startlån i 2021 sammenlig-

net med 2013. Flertallet viser videre til regjeringens løfter i Hurdalsplattformen om at Husbankens samfunnsoppdrag, målgruppe og lånerammer skal utvides.

Flertallet vil også vise til at antall boligløse omtrent er halvert fra registreringen startet i 1996, og fram til i dag. Denne utviklingen er gledelig. Flertallet viser til at Norges fremste ekspert på området, sosiologen Evelyn Dyb, mener Husbanken og de store bykommunenes særskilte satsing på gruppen bostedsløse er hovedgrunnen til at tallet har gått kraftig ned de siste 20 årene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at målgruppen for startlån og bostøtte ble snevret inn fra 1. april 2014 ved at unge førstegangsetablerere med gode inntektsutsikter ble tatt ut. Disse medlemmer viser til at Solberg-regjeringen valgte å rette startlånet mot familier og personer i en vedvarende lavinntektssituasjon. Gjennom å prioritere denne gruppen ble målgruppen mindre, og man kunne øke summen for det gjennomsnittlige startlånet i 2021 sammenlignet med 2013. Disse medlemmer mener at startlansordningen dermed ble bedre og mer treffsikker under Solberg-regjeringen, og mener videre at Husbankens startlån skal være et supplement til vanlige lån i private banker, ikke en konkurrent.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener at å definere kommunenes boligsosiale ansvar i en lov er riktig.

Samtidig er komiteens medlem fra Rødt bekymret for det dette medlem mener er en noe usammenhengende politikk fra regjeringen på det boligsosiale feltet: Samtidig som man befester kommunenes boligsosiale ansvar gjennom lov, går man i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023 til tilsynelatende varige endringer i Husbankens tilskuddsordninger som i praksis er å utvane boligsosiale tiltak realisert gjennom kommunene. Dette medlem viser her til vridningen i boligsosiale midler over på mer generelle tiltak og avvikling av boligsosiale tilskuddsordninger for at de «skal komme flere til gode». Denne politikken støtter ikke opp under det svært tydelige boligsosiale behovet dette medlem ser i høringsvarene til denne proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til høringsinnspill fra Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) og understreker at det er helt sentralt at kommunene plikter å gi nødvendig og hensiktsmessig hjelp til å skaffe en egnet og passende bolig til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet. Herunder må kommunene etterleve prinsippet fra FN-konvensjonen

om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) om at utviklingshemmede har rettslig handleevne på lik linje med andre. Å gi beslutningsstøtte til utviklingshemmede vil øke muligheten til selvbestemmelse knyttet til valg av bosted og boform. Kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet må bidra til å oppfylle Norges forpliktelser som følge av CRPD og oppfylle rettighetene personer med funksjonsnedsettelse har knyttet til bolig, boform og bosted.

Disse medlemmer vil peke på at hvis loven skal være en reell styrking av utsatte gruppers rett til et trygt hjem, må kommunens plikt til å bistå vanskeligstilte svares opp av en rett til bolig for vanskeligstilte. Disse medlemmer viser til blant annet FFO og Leieboerforeningens høringsuttalelser og fremmer følgende forslag:

«Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet § 1 skal lyde:

§ 1 Lovens formål

Formålet med loven er å forebygge boligsosiale utfordringer og å bidra til at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg og beholde en egnet bolig. Vanskeligstilte har med denne lov rett til bolig og kommunen plikter å skaffe bolig til vanskeligstilte.»

«Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet §§ 5 og 10 skal lyde:

§ 5 Ansvar for organisering og planlegging

Kommunen har plikt til å skaffe bolig til vanskeligstilte på boligmarkedet.

Kommunen skal i sitt arbeid på det boligsosiale feltet sørge for samarbeid på tvers av sektorer og samordning av sine tjenester. For øvrig skal kommunen samarbeide med andre offentlige aktører som kan bidra til arbeidet for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Kommunen skal ha en oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet. Oversikten skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi etter plan- og bygningsloven § 10-1. En drøfting av kommunens boligsosiale arbeid bør inngå i strategien. Kommunen skal i sitt arbeid med kommuneplanen etter plan- og bygningsloven kapittel 11 fastsette overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet. Målene og strategiene skal være egnet til å møte de utfordringene kommunen står overfor med utgangspunkt i oversikten nevnt i første punktum.

§ 10 Overgangsbestemmelse

Kravene til planstrategi og kommuneplan etter § 5 tredje ledd skal være oppfylt senest fire år etter at loven trer i kraft.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, viser til at å gi «rett til bolig» vil være en betydelig utvidelse av gjeldende rett. Endringen er verken utredet eller kostnadsberegnet. Flertallet viser til at problemstillingen er vurdert i Prop. 132 L (2021–2022) i pkt. 11.3.2 (s. 55–56):

«Flere høringsinstanser mener at forslaget ikke går langt nok. Disse skriver at en nærmere definert gruppe burde få en lovfestet rett til bolig, og at det ikke er tilstrekkelig at kommunen får en plikt til å bistå vanskeligstilte i boligmarkedet med å skaffe eller beholde en egnet bolig.

Å lovfeste en rettighet som gir enkeltpersoner krav på varig bolig, vil innebære en klar utvidelse av kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Departementet mener at det å skaffe seg en bolig er – og fortsatt bør være – et ansvar som først og fremst ligger på den enkelte. Departementet vil derfor ikke foreslå å gi enkeltpersoner rettskrav på bolig. Etter departementets vurdering vil likevel det å klargjøre og utdype den enkeltes rett til å få bistand fra kommunen, kunne føre til mer oppmerksomhet på det boligsosiale arbeidet i den enkelte kommune. Tilsvarende må gjelde for kommunens utvidede plikt til å ta boligsosiale hensyn i planstrategien og kommuneplanen, se punkt 10.3. Til sammen mener departementet at loven vil gjøre det mer forutsigbart for den enkelte hva han eller hun kan forvente av bistand fra kommunen. Det vil også kunne påvirke kommunens prioriteringer av det boligsosiale arbeidet.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet støtter proposisjonens forslag til ordlyd under § 2 Virkeområde og hvilke personer som ikke omfattes av loven. Disse medlemmer viser til at jo lenger en person har oppholdt seg i Norge, jo større er sannsynligheten for at tilknytningen er sterk nok til å omfattes av lovens virkeområde. Disse medlemmer vil likevel påpeke at personer uten lovlig opphold i riket ikke skal kunne opparbeide seg slike rettigheter.

Disse medlemmer viser til at definisjonen av vanskeligstilte i proposisjonen og i høringen er ulik. I høringen ble følgende definisjon brukt:

«(...)økonomiske, sosiale, eller helse- og omsorgsmessige årsaker ikke kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, og derfor trenger bistand til å skaffe eller beholde egnet bolig (...)»,

og disse medlemmer viser videre til at det i proposisjonen brukes følgende definisjon:

«personer som ikke kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, og derfor trenger bistand til å skaffe eller beholde en egnet bolig.»

Disse medlemmer merker seg at ordlyden har blitt endret, men har en forståelse av at innholdet er det samme, og viser til proposisjonens henvisning til presiseringen i rundskrivet til sosialtjenesteloven (R35-00) punkt 3.15.1, der det er presisert at

«[k]ommunen har et ansvar for å sikre en forsvarlig bolig for personer som av økonomiske, sosiale, helsemessige eller mer sammensatte forhold ikke kan ivareta sine interesser på boligmarkedet.»

Disse medlemmer viser til at regjeringen har endret ordlyden for hvilke typer av bistand som skal ytes under paragraf § 6 Plikt til å gi individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet. Disse medlemmer merker seg at regjeringen ikke lenger trekker fram «sosiale behov» som en del av en tilpasset bolig. Disse medlemmer mener at sosiale behov, muligheter til privat- og familieliv, behovet for å beholde eller skaffe arbeid og den enkeltes muligheter for å delta i aktiviteter er eksempler på hva kommunen skal ta hensyn til.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser videre til Barneombudets hørings svar og sier seg enig i at barns beste og barnefamiliers boligbehov bør ha en særlig plass i lovforslaget.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet § 6 annet ledd skal lyde:

Kommunen vurderer hvilken bistand som skal gis. Bistandens art og omfang skal tilpasses den enkeltes behov. Ved bistand til barnefamilier skal barnets behov vurderes særskilt.»

«Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet § 7 tredje ledd skal lyde:

Kommunen skal så langt som mulig samarbeide med den som skal motta bistanden, og ta hensyn til dennes ønsker. Ved bistand til barnefamilier skal barns beste og barns rett til å bli hørt sikres.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, mener barnets beste er et viktig hensyn, og dette er omtalt flere ganger i proposisjonen. Samtidig har det vært et bevisst valg i forslaget å ikke løfte frem særskilte grupper (som barn, personer med funksjonsnedsettelse, osv.). Flertallet viser videre til at det i Prop. 132 L (2021–2022) punkt 11.3.3 står følgende:

«At bistanden skal være individuelt tilpasset, innebærer videre at kommunen må ta hensyn til særlige behov, slik som behov for tilpasset bolig på grunn av funksjonsnedsettelse. Hvis den vanskeligstilte har barn, er hensynet til barnets beste sentralt.»

Flertallet viser også til punkt 11.3.4 (side 58):

«Departementet fremhever at loven skal bidra til at blant annet utsatte barn og unge og deres familier skal få god boligsosial bistand fra kommunen. Departementet er likevel ikke enig med Barneombudet i at loven bør ha et punkt som tar barneperspektivet inn i plikten til å gi

individuell tilpasset bistand, eller at det må presiseres at brukermedvirkning på individnivå også omfatter barnets behov og barnets rett til medvirkning. Hensynet til barnets beste er en grunnleggende forutsetning, som er fastsatt blant annet i FNs barnekonvensjon, Grunnloven og barneloven. Departementet viser også til vurderingen om at bestemmelsen bør omtale vanskeligstilte på boligmarkedet på generelt grunnlag og ikke fremheve enkeltgrupper særskilt.»

Flertallet viser også til Punkt 12.3.5, som omhandler hensynet til barnets beste og barnets medvirkning. Her står blant annet:

«Departementet presiserer at kommunene allerede er forpliktet til å ivareta barnets beste og barns rett til uttalelse. Dette følger av Grunnloven § 104 og barnekonvensjonens artikkel 3 og 12. Både Grunnloven og barnekonvensjonen er nærmere omtalt i punkt 4.2.3 i denne proposisjonen. Plikten til å sørge for at barn blir hørt, er også inkorporert i forvaltningsloven § 17 første ledd annet og tredje punktum. Departementet mener at det sentrale poenget er at kommunen må vurdere om avgjørelsen den treffer kan få betydning for barn, og ivareta barnets rettigheter i så tilfelle.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til KS sitt skriftlige innspill, hvor KS mener det kan være behov for evaluering av loven etter to år for å kartlegge de økonomiske og administrative konsekvensene ute i kommunene.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av økonomiske og administrative konsekvenser to år etter innføring av ny boligsosial lov i samarbeid med kommunal sektor ved KS.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, viser til at det i Prop. 132 L (2021–2022) side 32 allerede står at departementet vil evaluere loven:

«Departementet vil evaluere loven, slik flere høringsinstanser har påpekt behovet for. Særlig relevant vil det være å følge med på om loven har ønsket effekt, og om de vanskeligstilte får den bistanden de har krav på. Det er også behov for å evaluere om kommunenes planarbeid styrkes i tråd med kravene i loven.»

Flertallet vurderer derfor at det ikke er nødvendig med et anmodningsvedtak om evaluering, siden regjeringen allerede i proposisjonen har forpliktet seg til å evaluere.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet § 1 skal lyde:

§ 1 Lovens formål

Formålet med loven er å forebygge boligsosiale utfordringer og å bidra til at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg og beholde en egnet bolig. Vanskeligstilte har med denne lov rett til bolig og kommunen plikter å skaffe bolig til vanskeligstilte.

Forslag 2

Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet §§ 5 og 10 skal lyde:

§ 5 Ansvar for organisering og planlegging

Kommunen har plikt til å skaffe bolig til vanskeligstilte på boligmarkedet.

Kommunen skal i sitt arbeid på det boligsosiale feltet sørge for samarbeid på tvers av sektorer og samordning av sine tjenester. For øvrig skal kommunen samarbeide med andre offentlige aktører som kan bidra til arbeidet for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Kommunen skal ha en oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet. Oversikten skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi etter plan- og bygningsloven § 10-1. En drøfting av kommunens boligsosiale arbeid bør inngå i strategien. Kommunen skal i sitt arbeid med kommuneplanen etter plan- og bygningsloven kapittel 11 fastsette overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet. Målene og strategiene skal være egnet til å møte de utfordringene kommunen står overfor med utgangspunkt i oversikten nevnt i første punktum.

§ 10 Overgangsbestemmelse

Kravene til planstrategi og kommuneplan etter § 5 tredje ledd skal være oppfylt senest fire år etter at loven trer i kraft.

Forslag 3

Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet § 6 annet ledd skal lyde:

Kommunen vurderer hvilken bistand som skal gis. Bistandens art og omfang skal tilpasses den enkeltes behov. Ved bistand til barnefamilier skal barnets behov vurderes særskilt.

Forslag 4

Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet § 7 tredje ledd skal lyde:

Kommunen skal så langt som mulig samarbeide med den som skal motta bistanden, og ta hensyn til dennes ønsker. Ved bistand til barnefamilier skal barns beste og barns rett til å bli hørt sikres.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av økonomiske og administrative konsekvenser to år etter innføring av ny boligsosial lov i samarbeid med kommunal sektor ved KS.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, med unntak av tilråding til lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet §§ 1, 5, 6 annet ledd, 7 tredje ledd og 10, som fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Framskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet

§ 1 Lovens formål

Formålet med loven er å forebygge boligsosiale utfordringer og å bidra til at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg og beholde en egnet bolig.

§ 2 Virkeområde

Loven gjelder for alle som oppholder seg i riket, med unntak av

- personer som ikke har lovlig opphold i riket
- personer som har søkt om beskyttelse, og som har eller kan få statlig innkvartering
- personer som ikke er norske statsborgere, og som ikke har tilknytning til riket, med mindre annet følger av en folkerettslig avtale.

§ 3 Ansvarlig kommune

Kommunens ansvar for å gi individuelt tilpasset bistand etter § 6 gjelder alle som oppholder seg i kommunen.

For den som oppholder seg i institusjon eller bolig med heldøgns omsorgstjenester, skal individuelt tilpasset bistand likevel gis av den kommunen som var oppholdskommune forut for inntaket.

En person som er bosatt i en kommune som mottar integreringstilskudd for vedkommende, har rett til bistand i denne kommunen. Hvis en person som nevnt i første punktum flytter til en annen kommune, har ved-

kommende rett til bistand der, dersom flyttingen er avtalt mellom de to kommunene.

§ 4 Vanskeligstilte på boligmarkedet

Med vanskeligstilte på boligmarkedet menes i denne loven personer som ikke kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, og derfor trenger bistand til å skaffe eller beholde en egnet bolig.

§ 5 Ansvar for organisering og planlegging

Kommunen skal i sitt arbeid på det boligsosiale feltet sørge for samarbeid på tvers av sektorer og samordning av sine tjenester. For øvrig skal kommunen samarbeide med andre offentlige aktører som kan bidra til arbeidet for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Kommunen skal ha en oversikt over behovet for både ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet. Oversikten skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi etter plan- og bygningsloven § 10-1. En drøfting av kommunens boligsosiale arbeid bør inngå i strategien. Kommunen skal i sitt arbeid med kommuneplanen etter plan- og bygningsloven kapittel 11 fastsette overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet. Målene og strategiene skal være egnet til å møte de utfordringene kommunen står overfor med utgangspunkt i oversikten nevnt i første punktum.

§ 6 Plikt til å gi individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet

Kommunen skal gi individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet.

Kommunen vurderer hvilken bistand som skal gis. Bistandens art og omfang skal tilpasses den enkeltes behov.

Bistanden kan blant annet gå ut på å gi råd og veiledning om økonomi, bomestring, statlige og kommunale tjenestetilbud eller andre forhold av betydning for bosituasjonen. Kommunen kan også gi praktisk bistand, slik som hjelp til å søke støtte-, låne- og tilskuddsordninger eller kommunalt disponert bolig, bistand i en konkret kjøps- eller leieprosess eller bistand til å forebygge utkastelse.

Plikten til å gi individuelt tilpasset bistand omfatter også bistand til å skaffe boliger med særlig tilpasning og med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det på grunn av alder, funksjonsnedsettelse eller av andre årsaker.

§ 7 Saksbehandling og klage

Når noen ved søknad eller på annen måte ber om bistand fra kommunen, skal kommunen ta stilling til om personen er vanskeligstilte på boligmarkedet. En avgjørelse om å gi eller avslå bistand, er et enkeltvedtak.

Hvis kommunen fatter vedtak om individuelt tilpasset bistand etter § 6, skal hovedinnholdet i bistanden angis i vedtaket.

Kommunen skal så langt som mulig samarbeide med den som skal motta bistanden, og ta hensyn til dennes ønsker.

Ved klage over enkeltvedtak er statsforvalteren klageinstans.

§ 8 *Behandling av personopplysninger*

Kommunen og statsforvalteren kan behandle personopplysninger, også personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven her.

Innsamlede opplysninger kan, når det er nødvendig, benyttes i forbindelse med utarbeidelse av statistikk og analyser, men kun dersom formålet ikke kan oppnås ved bruk av anonymiserte opplysninger.

Departementet kan gi forskrift om behandlingen av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvem det kan behandles personopplysninger om, hvilke personopplysninger som kan behandles, adgangen til viderebehandling, utlevering og tiltak for å sikre lovlig og rettferdig behandling.

§ 9 *Innhenting av opplysninger. Tilgang til opplysninger fra Folkeregisteret og skattemyndighetene*

Opplysninger skal så langt som mulig innhentes i samarbeid med den som ber om bistand eller slik at han eller hun har kjennskap til innhenting.

Når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven her, kan kommunen kreve opplysninger fra andre offentlige organer. Dersom de etterspurte opplysningene er underlagt taushetsplikt, skal spørsmålet om de kan gis uten hinder av taushetsplikten, avgjøres etter de taushetspliktbestemmelsene som gjelder for avgiverorganet.

Likt med offentlige organer regnes organisasjoner og private som utfører oppgaver for stat, fylkeskommune eller kommune.

Kommunen kan, uten hinder av taushetsplikt, innhente opplysninger fra Folkeregisteret som er nødvendige for å utføre oppgaver etter loven her. Det samme gjelder opplysninger fra skattemyndighetene som er nødvendige for å utføre oppgaver etter loven her.

Departementet kan gi forskrift, blant annet om hvilke opplysninger kommunen kan innhente, hvilke organer opplysninger kan innhentes fra, og hvilke opplysninger som kan innhentes fra skattemyndighetene etter fjerde ledd annet punktum.

§ 10 *Overgangsbestemmelse*

Kravene til planstrategi og kommuneplan etter § 5 annet ledd skal være oppfylt senest fire år etter at loven trer i kraft.

§ 11 *Ikrafttredelse*

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

§ 12 *Endring i andre lover*

Med virkning fra loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen skal § 15 lyde:

§ 15 *Boliger til vanskeligstilte*

Kommunen skal bistå vanskeligstilte på boligmarkedet etter reglene i lov [dato nr. xx] om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet. Kommunen i arbeids- og velferdsforvaltningen skal medvirke i kommunens boligsosiale arbeid.

2. I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. oppheves: § 3-7.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 24. november 2022

Lene Vågslid

leder

Siri Gåsemyr Staalesen

ordfører